MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (GHAWDEX) GURISDIZZJONI INFERJURI

MAGISTRAT DR. JOSETTE DEMICOLI

Seduta tal-11 ta' Mejju, 2012

Avviz Numru. 10/2011

Charles Cassar

Vs

Aluserv Limited

Il-Qorti,

Permezz tar-rikors promotur, ir-rikorrent qieghed jitlob li s-socjeta’ intimata tigi kkundannata tersaq ghal-likwidazzjoni u hlas ta’ danni kkagunati lilu mill-istess socjeta’ stante li din ezegwiet xoghol fil-fond ‘Sunshine Bar and Restaurant’, Triq ir-Rabat, Xlendi, Ghawdex liema xoghol sar hazin.

Illi fir-risposta taghha s-socjeta’ intimata resqet diversi eccezzjonijiet fosthom it-tieni eccezzjoni:

*‘Illi minghajr ebda pregudizzju ghas-sueccepit, u wkoll in linea preliminari, l-azzjoni esperita mir-rikorrenti hija res judicata stante illi l-oggett, il-mertu u l-kawzali ta’ din l-azzjoni huma identici ghall-oggett u l-*mertu *tal-proceduri bejn l-istess partijiet, fl-ismijiet* ***Aluserv Limited vs Charles Cassar*** *(Rikors Numru 15/08), liema proceduri gew decizi permezz ta’ Sentenza moghtija fid-19 ta’ April 2011, minn liema Sentenza ma sar l-ebda appell’.*

Illi l-ewwel eccezzjoni diga’ giet michuda permezz tas-sentenza parzjali tas-16 ta’ Dicembru 2011.

Illi fis-seduta tas-16 ta’ Frar 2012 il-Qorti ordnat li ghandha tigi trattata t-tieni eccezzjoni mressqa mis-socjeta’ intimata. Giet ordnata wkoll l-allegazzjoni ta’ l-atti tal-kawza fl-ismijiet **Aluserv Limited vs Charles Cassar** (Rikors Numru 15/08PC), liema proceduri gew decizi fid-19 ta’ April 2011.

Illi fis-seduta tat-13 ta’ April 2012 Dr Rachel Montebello iddikjarat li b’referennza ghat-tieni eccezzjoni mressqa mis-socjeta’ intimata, il-provi taghha huma dawk kontenuti fl-atti tal-kawza rikors numru 15/2008PC. Dr Joshua Grech irrefera wkoll ghall-atti tal-istess rikors numru 15/2008PC ghall-provi rigwardanti din l-eccezzjoni. Il-kawza giet differita ghas-sentenza fuq it-tieni eccezzjoni ghall-11 ta’ Mejju, 2012.

Rat l-atti kollha.

Rat il-process allegat Rikors Numru 15/2008PC deciz fid-19 ta’ April 2011.

Ikkunsidrat:

Illi l-fatti li wasslu ghall-vertenza odjerna huma s-segwenti

1. Illi s-socjeta’ Aluserv Limited fethet proceduri fil-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) Inferjuri kontra Charles Cassar ghal ammont rapprezentanti bilanc dovut minnu ghal xoghlijiet ezegwiti minnha fil-fond ‘Sunshine Bar and Restaurant’ fuq inkarigu ta’ l-istess Cassar.

2. Charles Cassar ressaq l-eccezzjonijiet tieghu.

3. Il-Qorti tat id-decizjoni taghha fid-19 ta' April 2011 li permezz taghha gew michuda l-eccezzjonijiet tal-konvenut u t-talbiet attrici milqugha.

4. Ebda appell ma gie intavolat minn tali decizjoni.

5. Sussegwentement, fid-29 ta' Settembru 2011 Charles Cassar fetah il-proceduri odjerni.

Illi huwa ben stabbilit li sabiex din il-Qorti tilqa' din l-eccezzjoni jridu jikkonkorru tliet elementi u cioe` dawk definiti bhala l-*"eadem causa petendi, eadem personam* u *eadem res"* u dan ifisser li sabiex din il-Qorti ssib illi l-azzjoni li ghandha quddiemha hija fil-fatt milquta bil-gudikat ta' sentenza ohra, jehtieg illi jirrizulta illi fil-fatt fiz-zewg kawzi hemm l-istess partijiet, l-istess oggett u l-istess natura tal-kawza jew kawzali.

Illi huwa mportanti li jinghad li dwar il-kuncett purament civili ta' *res judicata* kif sancit fl-**artikolu 730 tal-Kap.12** l-eccezzjoni tar-*res judicata* ghandha dejjem tigi deciza b'kap separat qabel jew flimkien mas-sentenza fuq il-meritu. Jekk dan ma jsirx din l-ommissjoni ggib in-nullita' tas-sentenza[1].

Illi fis-sentenza **Anthony Borg et vs Anthony Francis Willoughby et**[2] intqal li:-
"Eccezzjoni bhal din ma tinvolvi l-ebda kontestazzjoni ta' fatt izda hi wahda ta' natura prettament guridika. Huwa importanti pero', u ghandu jinzamm dejjem in mira, illi l-principji legali nvoluti jridu jinqraw mhux biss fl-isfond tal-gurisprudenza stabbilita in materja izda fuq kollox unitament mal-fatti partikolari tal-kaz taht diskussjoni u tal-portata tas-sentenza precedenti……...."

---

[1] **Paolo Azzopardi vs Paolo Abela noe** A.K. deciza fl-10 ta' Dicembru 1954; **Salvina Pullicino et vs Carmel Busuttil** P.A. RCP deciza fis- 26 ta' Gunju 2008.

[2] Cit Nru: 1792/1999PS deciza fit-28 ta' Marzu 2003

*“Tajjeb li qabel kull kunsiderazzjoni ohra tigi ribadita l-enuncazzjoni kaptata mid-decizjoni fl-ismijiet **‘Francesco Aquilina vs Neg. Giuseppe Gasan et’,** Appell Kummerc, 5 ta’ Novembru 1934”:-.*

“Illi dan peress “exceptio rei judicatae” ghandha bhala fundament il-fatt tal-interess pubbliku, u wkoll ghaliex “interest rei publicae ut sit finis litiu”. Sentenza li ghaddiet “in giudicatio”, jigifieri li ma tistax tappella minnha izjed, hija mizmuma tajba u sewwa u tal-haqq - “res judicata pro veritate habetur” – jigifieri l-fundament tal- “actio” u tal- “exceptio judicat”’ hija preskrizzjoni legali, u ghalhekk hija “strictissimae interpretationis”.

Illi fis-sentenza **Charles Cortis vs Francis X. Aquilina et**[3] gie riaffermat li:-

“Tlieta huma l-elementi li jmisshom jigu murija minn min iqanqal l-eccezzjoni biex din issehh. Dawn l-elementi huma l-istess oggett (eadem res), l-istess partijiet (eadem personae) u l-istess mertu (eadem causa petendi). Huwa siewi li wiehed izomm quddiem ghajnejh ukoll il-massima li biex dik l-eccezzjoni tirnexxi jehtieg li t-tliet elementi jkunu jikkonkorru ghax, fin-nuqqas, ma jistax jinghad li l-haga hija l-istess (nisi omnia concurrunt, alia res est).”

Illi, kif inghad f’ghadd ta’ decizjonijiet, l-eccezzjoni tal-gudikat ghandha bhala sisien taghha l-interess pubbliku u hija mahsuba biex thares incertezza tal-jeddijiet li jkunu gew definiti f’sentenza, li tbieghed il-possibbilta` ta’ decizjonijiet li jmorru kontra xulxin u li ttemm il-possibbilta` ta’ kwistjonijiet li jibqghu miftuha bi hsara tal-jeddijiet stabbiliti bis-sentenza illi tkun inghatat; minhabba fil-fatt li dik l-eccezzjoni timmira li twaqqaf azzjoni li jkun altrimenti jisthoqqilha tigi meqjusa minn qorti, l-eccezzjoni tal-gudikat ghandha tkun ta’ interpretazzjoni stretta, tant li, f’kaz ta’ dubju, l-gudikant ghandu jaqta’ kontra dik l-eccezzjoni.

[3] Cit Nru: 766/2000JRM deciza fil-25 ta’ Settembru 2003

Illi, min-naha l-ohra, dan il-principju huwa bilancjat b'dak l-iehor daqstant importanti li, fejn kwistjoni tkun giet definita u trattata, s-sentenza ssir irrevokabbli jekk, wara li tigi appellata jew ritrattata, tigi konfermata; jew, jekk ma tigix appellata jew ritrattata fiz-zmien li tippreskrivi l-ligi, ma tistax issir l-ebda procedura ohra li tattakka lil dik is-sentenza. Dan il-principju jissahhah meta l-kwistjoni li dwarha tinfetah it-tieni kawza jkun diga' jezisti fil-waqt li tinghata s-sentenza fl-ewwel kawza.

Illi ghalhekk isegwi li l-eccezzjoni tal-gudikat tintrabat mal-ezistenza ta' sentenza; il-kwistjoni hija jekk tintrabatx biss mal-parti dispozittiva taghha (fil-kliem strettament uzati mill-gudikant fl-ewwel sentenza) jew inkella jekk tintrabatx ukoll mal-konsiderazzjonijiet jew motivazzjonijiet li jintaghmlu u li jwasslu ghal dik is-sentenza; fuq dan il-punt inghad diversi drabi li l-gudikat isir japplika mhux biss dwar dak li jkun gie espressament dibattut fil-kawza li s-sentenza taghha titqieghed bhala l-bazi tal-eccezzjoni tal-gudikat, imma japplika wkoll dwar dak li messu jew seta' gie diskuss u ma jkunx gie diskuss mill-parti li kellha interess li tiddiskutih. Il-bidla jew differenza fil-motivi tal-*causa petendi* fit-tieni provediment ma jgibx fix-xejn il-gudikat.

Illi min-naha l-ohra fis-sentenza fl-ismijiet **Anthony Borg et vs Anthony Willoughby et** gie ritenut li sakemm ma jkunx hemm ebda decizjoni fuq il-vera kwistjoni kontroversa, u dik il-kwistjoni ma tkunx giet prekluza minn ebda decizjoni definittiva moghtija fil-gudizzju, l-istess kwistjoni tibqa' mhux deciza, u ma jistax mill-parti l-ohra jinghad li ghad-decizjoni josta l-gudikat[4]. Dan ifisser li l-eccezzjoni tal-gudikat ghandha tigi ammessa b'cirkospezzjoni kbira; u dan aktar u aktar meta dik l-eccezzjoni jkollha l-effett li teskludi xi dritt, bhal meta *si tratta* minn incident processwali li jqum fil-kors tal-gudizzju, fejn ma jistax ikun hemm dak li jissejjah tal-gudikat, hemm bzonn li l-kwistjoni tkun giet 'effettivament' deciza bis-sentenza ta' qabel, u mhux biss li setghet tigi

[4] Vide **Caterina Gerada vs Av Dr Antonio Caruana,** App Civ deciza fis-7 ta' Marzu 1958.

deciza[5]. Infatti huwa maghruf li *"nel dubbio il giudice non deve prepondere per la cosa giudicata."*[6]

Illi ghal dak li jirrigwarda l-*eadem res,* fis-sentenza **Rabat Construction Ltd vs Cutajar Construction Company Limited**[7] gie kkonfermat li din ghandha *"tinkorpora li l-oggett mitlub fit-talba l-gdida hu identiku ghat-talba precedenti li giet determinata minn sentenza li ghaddiet in gudikat".*

Illi l-bazi ghal dan ir-rekwizit hija ghalhekk cara u fis-sens li sentenza li tikkostitwixxi gudikat ma tistax timpedixxi talba gdida milli tigi proposta quddiem il-Qorti, jekk dik hi ntiza sabiex tottjeni xi haga differenti ghal dak li kien ipprova jitlob b'talba precedenti li giet determinata minn sentenza. Minn dan isegwi li anki jekk l-oggett ta' talba gdida hu simili ghal ta' decizjoni precedenti, din is-similarita' mhix ostaklu ghal talba gdida ghaliex l-effetti ta' sentenza li tkun ghaddiet in gudikat huma limitati ghal dak li kienu ssottomettew il-partijiet u ghal dak li jkunu ddecidew il-Qrati.

Illi ghar-rigward tal-*eadem causa petendi,* din il-kondizzjoni tirrikjedi li *"the cause of the claim"* kontenuta fit-talba l-gdida, tkun l-istess bhat-talba precedenti u li giet deciza minn sentenza li ghaddiet in gudikat. Illi l-***Prof. Caruana Galizia*** f'**"Notes on Civil Law"** (Pt.IV p.1428) spjega li l-*causa petendi* hi *"the title on which the demand is based"* . Illi ghalhekk, din hija t-titlu, cioe', l-fatt guridiku li fuqu d-dritt pretiz hu bbazat. Illi sabiex il-kundizzjoni ta' l-*eadem causa petendi* tirnexxi, irid jigi ppruvat li l-kawzali kontenuti fit-talba l-gdida hi fondata fuq l-istess fatt guridiku li kien jifforma l-bazi tat-talba precedenti, li giet determinata b'sentenza li ghaddiet in gudikat.

Illi dwar l-*eadem personae*, fis-sentenza fl-ismijiet **Innocenza Debattista et vs Giovanni Farrugia**[8] il-Qorti

---

[5] Vide **Caterina Gerada vs Av Dr Antonio Caruana,** App Civ deciza fis-7 ta' Marzu 1958.
[6] Vol. XXIX.i.1155

[7] Cit Nru 1209/00RCP deciza fid-9 ta' Jannar 2002
[8] PA deciza fit-13 ta' Frar 1958, Vol XLII.ii.917

qalet li *“biex ikun hemm il-gudikat, jehtieg…li s-sentenza ta’ qabel kienet giet maqtugha f’kawza bejn l-istess persuni…”* Illi pero’ dan ma jfissirx li *“l-promoturi tal-istess procedura setghu jipproponu mill-gdid kawza identika bl-inseriment ta’ persuna taghhom li ma kinitx verament necessarja mill-aspett legali”*[9].

Illi *tornando* ghall-kaz inkwistjoni, jinghad mill-ewwel li r-rekwizit ta’ l-*eadem personae* huwa sodisfatt peress li l-partijiet fiz-zewg kawzi huma l-istess.

Illi anki r-rekwizit ta’ l-*eadem res* huwa sodisfatt u dan peress li fiz-zewg proceduri l-oggett tal-vertenza fil-fatt huwa l-appalt li s-socjeta’ Aluserv Limited esegwit fil-fond ‘Sunshine Bar and Restaurant’, Triq ir-Rabat, Xlendi, Ghawdex fuq inkarigu ta’ Charles Cassar.

Illi ghalhekk jehtieg li jigi kkunsidrat t-tielet element u cioe’ l-*eadem causa petendi.* Huwa hawnhekk fejn il-partijiet mhumiex qed jaqblu. Is-socjeta’ intimata ssostni li dan l-element huwa sodisfatt u dan peress li fil-proceduri fl-ismijiet inversi wahda mill-eccezzjonijiet ta’ Charles Cassar kienet li t-talbiet tas-socjeta’ rikorrenti kellhom jigu respinti stante li x-xoghol ma giex esegwit skond kif tirrikjedi s-sengha u l-arti. Peress li l-Qorti cahdet l-eccezzjonijiet ta’ Charles Cassar minn dan ghandu jsegwi li din il-kwistjoni diga’ giet trattata u deciza.

Illi r-rikorrenti fil-proceduri in dizamina Charles Cassar qieghed isostni li t-talba tieghu f’dawn il-proceduri hija likwidazzjoni tad-danni u li fi kwalunkwe kaz fil-proceduri fl-ismijiet inversi huwa kien ghamel riserva specifika ghall-azzjoni ulterjuri ghad-danni kontra s-socjeta’ illum intimati.

Illi fil-fehma tal-Qorti m’hemmx dubju li Charles Cassar prezenta l-Avviz odjern sabiex jipprova jinnewtralizza d-decizjoni fl-ismijiet **Aluserv Limited vs Charles Cassar** (Rikors Numru 15/08PC). Ghalkemm huwa minnu li qieghed jitlob likwidazzjoni ta’ danni izda tali talba hija

[9] Vide **Igino Trapani Galea Feriol et vs Jane mart Jimmy Agius et,** App Civ deciza fit-2 ta’ Lulju 1996, Vol LXXX.ii.804

bbazata fuq l-allegazzjoni li x-xoghol fil-fond ‘Sunshine Bar and Restaurant’, Triq ir-Rabat, Xlendi, Ghawdex ezegwit mis-socjeta’ intimata sar hazin. Biex din il-qorti tiddeciedi dwar it-talba ghal danni necessarjament ikollha tinvestiga l-punt jekk ix-xoghol sarx skond is-sengha w l-arti. Izda dan il-punt diga’ gie diskuss u definittivament deciz fis-sentenza tad-19 ta’ April 2011. Infatti l-Qorti rriteniet hekk:

‘Fil-mertu mbaghad il-konvenut ilmenta illi x-xoghol ma sarx skond is-sengha u l-arti. Mir-rapport ta’ l-ispezzjoni li saret wara li l-konvenut beda jaghmel dawn l-ilmenti, rrizulta li huwa ndika lir-rapprezentant tas-socjeta’ attrici li kien hemm xi folji ta’ l-injam li nqalghu, partikolarment mal-bieb tat-toilet u l-wicc tal-counter tal-bar. Ir-rapprezentanti tas-socjeta’ jattribwixxu dan ghall-umdita’ li kien ikun espost ghaliha dan l-injam, u partikolarment billi l-bieb tat-toilet kien juri sinjali ta’ tixrib li aktarx kien dovut ghal xi flooding tal-kantina fejn jinsab dan it-toilet, u fir-rigward tal-counter, billi dan kienu kontinwament jitqeghdu fuqu tazzi mxarrbin. Din tidher li hija spjegazzjoni plawsibbli, li ma giet bl-ebda mod michuda mill-konvenut, minkejja li nghata l-opportunita’ biex jaghti l-verzjoni tieghu f’mhux anqas minn tliet udjenzi li ghaliha kienet giet appuntata din il-kawza wara li tressqu l-provi tas-socjeta’ attrici. L-eccezzjoni fil-mertu qed tigi ghalhekk ukoll michuda’.

Dik il-Qorti imbaghad fil-parti dispozittiva ghaddiet biex tichad l-eccezzjonijiet kollha ta’ l-istess Charles Cassar. Ghalhekk l-eccezzjoni mressqa mis-socjeta’ intimata hija wahda gustifikata.

Ghal dawn il-motivi din il-qorti qeghda tilqa’ t-tieni eccezzjoni tas-socjeta’ intimata u ghalhekk tichad it-talbiet ta’ Charles Cassar bl-ispejjez kontra tieghu.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------